

РОЗДІЛ IV. ПЕДАГОГІКА ТА ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Andreev S.E., student,

*Institut Edukacji Społecznej i Humanitarnej,
Białoruski Państwowy Uniwersytet Ekonomiczny.*

Vazhnik K.D., student,

*Institut Edukacji Społecznej i Humanitarnej,
Białoruski Państwowy Uniwersytet Ekonomiczny.*

Doradca naukowy: **Naumov D.I.**, profesor nadzwyczajny,

Kierownik Katedry Socjologii Ekonomicznej,
Białoruski Państwowy Uniwersytet Ekonomiczny,
Mińsk, Białoruś

**REALIZACJA PROJEKTU «UNIWERSYTET 3.0» W BIAŁORUSKIM
SYSTEMIE WYŻSZEJ EDUKACJI: SOCJOLOGICZNA ANALIZA**

**IMPLEMENTATION OF THE «UNIVERSITY 3.0» PROJECT IN THE
BELARUSIAN HIGHER EDUCATION SYSTEM: A SOCIOLOGICAL ANALYSIS**

Adnotacja. W artykule rozpatruje się model przedsiębiorczego uniwersytetu, charakteryzuje się doświadczenie jej realizacji w białoruskim systemie wyższej edukacji, oceniają się konkretne kierunki i sposoby jego realizacji w białoruskich uniwersytetach.

Kluczowe słowa: uniwersytet, przedsiębiorczy uniwersytet, informacyjno-komunikacyjne technologie, innowacje.

Abstract. The article considers the model of an entrepreneurial university, describes the experience of its implementation in the Belarusian higher education system, and evaluates specific directions and ways of its implementation in Belarusian universities.

Keywords: university, entrepreneurial university, information and communication technologies, innovation.

Przedstawienie problemu. Jeden z kluczowych tendencji współczesnego świata jest wzrost informacji, która za pomocą informacyjno-komunikacyjnych technologii (IKT) formuje nową socjalną rzeczywistość – «społeczeństwo wiedzy». Socjalne transformacje, definiowalne rozwojem IKT, nie obeszły stroną taki socjalny instytut, jak edukację. Przykładem może służyć kształtowanie takiego modelu wyższej edukacji, jak przedsiębiorczy uniwersytet (project «Uniwersytet 3.0»). W tym wypadku uniwersytet musi nie tylko realizować swoją społecznie znaczącą funkcję, ale i odpowiadać konkretnym zapytaniom biznesu i państwa [3, s. 41].

Na dziś realizacja projektu "Uniwersytet 3.0" jest jedna z czołowych zadań białoruskich uniwersytetów. Do siły tego wartość naukowa przedstawia przeprowadzenie

socjologicznego badania po problematyce realizacji modelu przedsiębiorczego uniwersytetu w tych instytucjach wyższej edukacji kraje, które są eksperymentalnymi placykami projektu «Uniwersytet 3.0». Jak wiadomo, z 2018 r. model wprowadza się w następnych białoruskich uniwersytetach: BPU, BPEU, GPU im. Yankee Kupala, BPTU, BNTU, BPUIR. Ważnie wyznaczyć, jakim sposobem za 2019 r. zmienił się rozwój tych białoruskich uniwersytetów pod wpływem wprowadzenia do praktyki ich pracy różnych komponentów przedsiębiorczego uniwersytetu.

Analiza ostatnich badań i publikacji. Właściwości realizacji modelu przedsiębiorczego uniwersytetu we współczesnej oświatowej praktyce rozpatrują się w pracach takich znanych zachodnich uczonych, jak B. Clark, H. Itskowitz, J. Ropke, P. Schulte i in.

Na mocy analizy działalności wielu czołowych światowych uniwersytetów B. Clark przypuszcza, że główną funkcją przedsiębiorczego uniwersytetu jest pragnienie do innowacji dla udanej organizacji uniwersyteckiego środowiska w przyszłości. Ten typ uniwersytetu różni się podejściem, w którym wiedze rozpatrują się nie jak towar, a są środkiem osiągnięcia finansowej trwałości wyższej instytucji.

Na dodatek, przedsiębiorczy uniwersytet, na myśl uczonego, ma kilka charakterystyk: wzmocnienie administracyjnego jądra uniwersytetu; rozszerzenie związków między organizacjami za granicą oświatowego środowiska; dywersyfikacja źródeł finansowania; rozwój przedsiębiorczej kultury studentów [9].

Przede wszystkim, w swoich pracach H. Itskowitz przypuszcza, że właśnie uniwersytet staje się centrum generacji wiedzy i przedsiębiorczych form. Na mocy tego uczonego przyprowadza szereg takich cech oświatowej instytucji: kapitalizacja wiedzy; doskonalenie wewnętrznej struktury; ciasny związek z państwem i przemysłem [11].

J. Ropke uważał, że we współczesnych warunkach uniwersytet zobowiązany odpowiadać szeregowi wymogów: uczniowie, wykładowcy i współpracownicy uniwersytetu muszą mieć przedsiębiorcze przyzwyczajenia; uniwersytetu należy współdziałać z regionem dla kształtowania «strukturalnego połączenia» między nimi; uniwersytet musi demonstrować przedsiębiorcze zachowanie jak organizacja [10].

Nowe rozumienie roli studentów w przedsiębiorczym uniwersytecie śledzi się w pracach P. Schulte, który sformował dla instytucji edukacji nowy rejestr głównych celów: wskutek nauczania absolwenci muszą zostać twórcami miejsc pracy; przedsiębiorczy uniwersytet zamierza sformować przedsiębiorcze myślenie nowych dyscyplin, co studiuje za pomocą wprowadzenia [8, s. 7].

Poza tym, na dziś studiowaniem przedsiębiorczego uniwersytetu zajmuje się szereg ojczyństw badaczy. W tym wypadku warto doprowadzić artykuły O. V. Narimanova o perspektywach rozwoju projektu «Uniwersytet 3.0» na postsowieckim obszarze, prace A.O. Karpowa o wyznaczeniu współczesnych misji przedsiębiorczego uniwersytetu, a także artykuły E.M. Bekoeva o integracji rynku pracy i rynku oświatowych usług dla społeczno-ekonomicznego rozwoju.

Kształtowanie celi artykułu. Celem badania jest wyznaczenie jak ogólnej oceny realizacji projektu «Uniwersytet 3.0», tak i oddzielnych jego kierunków, przedstawionych w

uniwersyteckich Mediach. W jakości metodologii badania jest określone systemowe podejście, w jakości metodyki badania - analiza treści.

Referowanie głównego materiału badania. Dla osiągnięcia celu badania w okresie z 15.02.2020 r. po 15.03.2020 r. była zrealizowana analiza treści następujących gazet białoruskich uniwersytetów: «Ekonomista» (BPEU), «Uniwersytet» (BPU), «Grodno uniwersytet» (GPU im. Yankee Kupala), «Impuls» (BPUIR), «Prowadzić BNTU» (BNTU), «Technolog» (BPTU), które wyszły z druku w 2019 roku. Wybór drukowanych edycji był uwarunkowany tamtym, że gazety uniwersytetów odbijają różne aspekty oświatowego procesu, naukowej i innowacyjnej działalności, ideologicznej i wychowawczej pracy, a także oświecają zdobycze i aktualności instytucji edukacji, zapozanają z konkretnym doświadczeniem pedagogicznej działalności [1, 2, 4, 5, 6, 7].

Z całego masywu możliwych źródeł dla analizy były odebrano sześć ojczystych periodyków. Na pierwszym etapie przez nieprzerwany dobór były wydzielone artykuły, poświęcone naukowej i innowacyjnej działalności uniwersytetu. Na drugim etapie wśród ich były odebrane artykuły, poświęcone praktyce i konkretnym wynikom realizacji projektu «Uniwersytet 3.0» w uniwersytecie.

Podczas badania były określone kilku parametrów realizacji projektu «Uniwersytet 3.0» w białoruskich wyżach: wprowadzenie nowych dyscyplin, odkrycie nowych katedr, opracowanie nowych ćwiczebnych planów, rozwój praktycznych przyzwyczajzeń studentów, dołączenie studentów do opracowania projektu «Uniwersytet 3.0», rozwój materialno-technicznej bazy uniwersytetu, kursy podwyższenia kwalifikacji dla wykładowca, opracowanie innowacyjny projekt, odkrycie branżowy laboratorium.

Wybieranie budowało się wielostopniowe. W trakcie badania do generalnego całokształtu utrafiły 250 płci, poświęconych naukowym i innowacyjnym zdobyczom uniwersytetów, gdzie w wybieraniu były przeanalizowano 38 płci (15,2 % od ogólnej ilości publikacji).

W wyniku były otrzymane następujące dane:

- 1) Obiekt opisywanej działalności jest rozpatrzony w tablicy 1.

Tablica 1

Obiekt opisywanej działalności

Podkategorie	N (Częstość pojawienia)						
	Uniwersytet	Ekonomista	Grodno uniwersytet	Impuls	Prowadzić BNTU	Technolog	Ogółem
Uniwersytet	5	11	2	1	4	6	29
Student (-ci)	3	7	4	2	2	0	18
Wykładowca (-y)	1	6	2	1	3	2	15
Ogółem	9	24	8	4	9	8	62

Adnotacja - Źródło: własne opracowanie.

Tak, wychodząc z otrzymanych danych, w wybieraniu podkategoria «uniwersytet», co charakteryzuje obiekt opisywanej działalności, zajmuje prawie 50% (n=29) wspomnień z

wszystkich płci (n=62) o tematyce realizacji tego projektu. Inne podkategorie wspominają się nie tak często, a mianowicie: studenci (n=18) i wykładowcy (n=15). To pozwala wyciągnąć wniosek o tym, że główną rolę do realizacji projektu «Uniwersytet 3.0» gra organizacja, tzn. instytucja wyższej edukacji.

2) Tymczasowa lokalizacja sytuacji, co charakteryzuje przebieg realizacji projektu «Uniwersytet 3.0», przedstawiona w tabelicy 2.

Tablica 2

Tymczasowa lokalizacja sytuacji

Podkategorie	N (Częstość pojawienia)						
	Uniwersyte t	Ekonomis ta	Grodno uniwersytet	Impuls	Prowadz ić BNTU	Technol og	Ogółem
Przeszłość	2	6	3	0	3	4	18
Teraźniejszość	2	2	3	2	3	2	14
Przyszłość	2	5	1	0	1	2	11
Ogółem	6	13	7	2	7	8	43

Adnotacja - Źródło: własne opracowanie.

W zasadzie, w artykułach rozpatruje się realizacja tego projektu w czasie przeszłym, toż opis konkretnych zdobyczy dotyka zeszłego kalendarzowego roku. Tak, w gazecie BPEU właśnie z najwyższą częstością (n=6) przejawu naprowadza się sprawozdanie o procesie realizacji i zdobyczach projektu za poprzedni rok, podczas gdy jego późniejszy rozwój rozpatruje się w trochę mniejszej ilości płci (n=5). Na ogół, informacyjne materiały po realizacji projektu «Uniwersytet 3.0» za tymczasowym kryterium są dosyć zrównoważone.

3) Stosunek autora/autorów do problemu realizacji projektu "Uniwersytet 3.0" w kontekście oceny czynników i konkretnych wyników wymagają wydzielić trzy główne kategorie: pozytywny, negatywny i neutralny stosunek (p. tablicę 3):

Tablica 3

Stosunek autora do opisywanego problemu

Podkategorie	N (Częstość pojawienia)						
	Uniwersytet	Ekonomista	Grodno uniwersytet	Impuls	Prowadzić BNTU	Technolog	Ogółem
Pozytywne	4	8	6	2	6	4	30
Negatywne	0	0	0	0	0	0	0
Neutralne	2	5	1	1	1	2	12
Ogółem	6	13	7	3	7	6	42

Adnotacja - Źródło: własne opracowanie.

Większą miarą stosunek autorów płci do projektu «Uniwersytet 3.0» jest pozytywny. W gazetach naprowadzają się przewagi modelu przedsiębiorczego uniwersytetu, a także

praktyczne możliwości fachowego i ekonomicznego charakteru, które mogą otrzymać jak studenci, tak i wykładowcy w ramach jego realizacji. Pod neutralnym stosunkiem autorów rozumie się wspomnienie faktu, że ten uniwersytet jest uczestnikiem eksperymentu po rozwoju przedsiębiorczego uniwersytetu, lecz bez szacunkowych osądów względem jego realizacji. Zwłaszcza należy wskazać nieobecność informacyjnych materiałów z negatywnymi szacunkami tego projektu. Na ogół, to świadczy o jego wysokim potencjale w planie rozwoju systemu wyższej fachowej edukacji kraju.

4) Ocena realizacji funkcji przedsiębiorczego uniwersytetu we współczesnym białoruskim społeczeństwie ma następujący podział (tablica 4):

Tablica 4

Socjalne funkcje «Uniwersytet 3.0»

Podkategorie	N (Częstość pojawienia)						
	Uniwersytet	Ekonomista	Grodno uniwersytet	Impuls	Prowadzić BNTU	Technolog	Ogółem
Komercjalizacja technologii	6	9	3	2	5	4	29
Naukowa działalność	5	10	3	2	4	2	26
Edukacja	2	4	1	1	2	1	11
Inne	1	1	0	0	0	1	3
Ogółem	14	24	7	5	11	7	49

Adnotacja - Źródło: własne opracowanie.

W zasadzie, pracownicy i studenci uniwersytetów uważają, że model «Uniwersytet 3.0» jest skierowany na komercjalizację wiedzy i intensyfikację naukowej działalności stosowanego charakteru. Poza tym, w jakości ważnych socjalnych funkcji przedsiębiorczego uniwersytetu rozpatruje się przygotowanie specjalistów z wyższej edukacji i rozwój innowacji.

5) Szczególny interes przedstawia ocena konkretnych kierunków i sposobów realizacji projektu «Uniwersytet 3.0» (tablica 5):

Tablica 5

Kierunki i sposoby realizacji projektu «Uniwersytet 3.0»

Podkategorie	N (Częstość pojawienia)						
	Uniwersytet	Ekonomista	Grodno uniwersytet	Impuls	Prowadzić BNTU	Technolog	Ogółem
Wprowadzenie nowych ćwiczebnych dyscyplin	1	2	2	1	1	0	7
Odkrycie nowych katedr	1	8	0	1	0	0	10
Opracowanie	2	4	0	1	1	1	9

nowych ćwiczebných planów							
Rozwój praktycznych przyzwyczajęń studentów	6	7	4	2	3	1	23
Dołączenie studentów do realizacji projektu "Uniwersytet 3.0"	3	5	5	1	2	1	17
Rozwój materialno- technicznej bazy uniwersytetu	2	4	2	2	4	2	16
Kursy podwyższenia kwalifikacji dla wykładowców	1	1	2	1	2	0	7
Opracowanie innovacyjnych projektów	4	4	3	2	2	5	20
Odkrycie branżowych laboratoriów	3	4	2	2	2	1	14
Inne	4	5	1	0	1	0	11
Ogółem	25	41	20	13	18	11	134

Adnotacja - Źródło: własne opracowanie.

Wskutek badania były określone najbardziej rozpowszechnione kierunki i sposoby realizacji projektu «Uniwersytet 3.0». W pierwszej kolejności, uniwersytety są skierowane na przygotowanie fachowych kadrów dla białoruskiej gospodarki za pomocą realizacji następných środków : rozwój praktycznych przyzwyczajęń studentów (BPU, n=6), odkrycie nowych katedr (BPEU, n=8), dołączenie studentów do realizacji projektu «Uniwersytet 3.0» (GPU, n=5). Jednak dla udanego funkcjonowania przedsiębiorczego uniwersytetu wymaga się rozwijać różne technologie. To przypuszcza: odkrycie branżowych laboratoriów (BPUIR, n=2), opracowanie innovacyjnych projektów (BPTU, n=5), rozwój materialno-technicznej bazy uniwersytetu (BNTU, n=4). Zrozumiale, zdobyte wyniki noszą pośredni charakter, wymagają sprawdzenia i późniejszych badań o oświatowej tematyce.

Wnioski. Praktyczna realizacja projektu «Uniwersytet 3.0» znajduje się na początkowej fazie, a zdobyte wyniki mają znaczenie przeważnie dla uniwersytetów, które są załączone do tego projektu. Tak, w BPEU jest otwarty wydział cyfrowej ekonomii, na którym zrealizuje się nauczanie przedsiębiorczymi kompetencjami studentów; w BPTU na dziś są opracowane blisko 300 innovacyjnych projektów; w BPU i GPU zrealizują się

innowacyjne naukowe i technologiczne projekty. Jednak realizacja projektu «Uniwersytet 3.0» w ramach całego systemu wyższej edukacji kraju wymaga systematyzacji i oceny zdobytych wyników, a także opracowania administracyjnych środków po udanej transformacji klasycznego uniwersytetu do przedsiębiorczego uniwersytetu.

Spis wykorzystanych źródeł

1. Prowadzić BNTU – gazeta uczelni wyższej inżyniersko-technicznego profilu. URL: <https://vesti.bntu.by/>.
2. Gazeta «Impuls». URL: <https://www.bsuir.by/impuls/>.
3. Golovko, N.V. Uniwersytet Trzeciej Generacji: B. Clark i J. Wisem. Szkolnictwo wyższe w Rosji. 2016. Nr. 8-9. S. 40–47.
4. Gazeta Instytucje edukacyjne GPU im. Yankee Kupala. URL: <https://gazeta.grsu.by/>.
5. Technolog – strona internetowa gazety BPTU. URL: <https://technolog.belstu.by/>.
6. «Uniwersytet» Gazeta BPU. URL: <http://www.gazeta.bsu.by/>.
7. «Ekonomista» Gazeta BPEU Biblioteka elektroniczna BPEU. URL: <http://edoc.bseu.by:8080/handle/edoc/785>.
8. Prochorow, A.V. Uniwersytet przedsiębiorczości: istota i cechy charakterystyczne. Biuletyn Uniwersytetu w Tambowie. 2016. №2. S. 5-10.
9. Clark, B.R. Tworzenie uniwersytetów przedsiębiorczych: kierunki organizacyjne transformacji. M.: ed. dom państwa. University - Higher School of Economics, 2011, str. 240.
10. Gelmanova Z.S. Uniwersytet przedsiębiorczości w kontekście interakcji Triple Helix. International Journal of Applied and Basic Research. 2016. nr 7. S. 444-449.
11. Pakhomova, I.Y. Model «potrójnej helisy» jako mechanizmu innowacyjnego rozwoju regionu. Raporty naukowe z Belgorod State University. 2012. nr. 21. str. 50-55.

Беляєва Е.Ф., старший викладач кафедри англійської мови
Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна
Зубкова Л.М., к.пед.н., доцент кафедри англійської мови
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

АКТИВНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ

ACTIVE METHODS OF TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Анотація. У даній роботі представлені результати роботи в класі англійської як професійної по впровадженню мозаїчного підходу і його педагогічні наслідки. В якості основоположного теоретичного принципу, що має відношення до активних навчальних методів, був прийнятий до уваги конструктивізм як теорія навчання. Дана